

A RADNÓTI FECSKÉK

A radnóti gyerekek hiába várták haza az idén a fecskéket. Nem hozta meg őket a tavasz. Pedig már az egész Balog völgye virágba öltözködött a tiszteletükre. Hófehér kökénybokrok nézegették magukat a víz tükreben. Gólyahírvirágok aranszeme nevetett fel rájuk. Harangvirágok harangoztak eléjük:

- Jönnék a fecskék, jönnék!

Nem jöttek biz azok. Egy-egy seregük átvágódott a falu fölött, keringett is fölötté, mintha gondolkozóban volna, de aztán csak elsuhogott másfelé. Volt olyan is, amelyik jajveszékelve szántotta a földet a szárnyával, de aztán az is csak továbbröppent. El, el a radnóti határból!

No, a szúnyogok meg a legyek örvendeztek is ennek nagyon. S nagy boldogan zümmögtek, döngicsélték körül a radnótiakat:

- Sose búsuljatok, emberek! Szebb a mi nótánk, mint a fecskéké.

Szegény radnótiakra rá is fért volna a vigasztalás, mert nagyon szomorúan tekintettek az égre.

- Jaj, már minekünk, ha az Isten madárkái is elhagytak! Nekik nincs már hajlékuk Radnóton. Nem néz már miránk le a jó Isten sem az égből.

Csakugyan, hamvas felhőfátyollal takarta el az orcáját a nap. Még a múlt tavaszon Radnóra süttött legörömostebb a Balog mentén. Bogárhátú, tiszta házaira, muskátlis, százszorszépes ablakaira, mályvarózsás kertjeire, piros képű, nevetős szemű, nótás ajkú népére.

Hol vannak most már a virágos házak, hol a nevetés, hol a nóta? Mind megették azt tavaly nyáron a piros tűzmadarak. Ledőlt falomladékok temették be a virágos kerteket, kormos szarufák meredeznek az égre, mint valami óriási kéznek az imádkozó ujjai. Csupa szomorúság itt minden. Hallgatagon járnak-kelnek az emberek a háztalan utcákon. Még ahol építenek is, ott is tompán csattog az ácsszekerce. Mintha az is azt csattogná:

- Nem ér ez semmit. Nem lesz többet Radnót. Elkerülük az Isten madarai még a helyét is.

Elég fájdalom az a kicsi madarak szívének is. Azért csicseregtek röptükben olyan sírva-ríva. Nem a régi fészket siratják ők, ahelyett ragasztanának másikat: de hová? Nincsen ereszalja, nincs hajnalkavirágos tornác, nincs leveles kapu.

Újfaluba, Czakóba, Iványiba meg a többi szomszéd faluba kvártétélyozták be magukat az idén a radnóti fecskék. Ott is mindenütt derék magyar nép lakik, szívesen befogadja zsellérnek az Isten madárkáit. Még örül is neki, hogy így megszorodtak az idén az ő határukban a fecskék.

Annál jobban elkeseredtek a radnótiak. Volt köztük, aki szemét törölgetve sóhajtott el magát:

- Jobb lesz nekünk elbujdosni erről a tájról, amit már a madár is elkerül. Hogy maradassunk mi akkor radnótiak, ha Radnót nincsen?

S arcról arcra, szívről szívre egyre terült a szomorúság felhője. S az isten tudja, mi lett volna a vége a nagy bánatnak, ha egy reggel arra nem ébrednek a radnótiak, hogy majd fölveti a határt a nagy fecskecsicsérgés.

Ott ültek az Isten apró kőművesei kútágasokon, félig égett fák kizöldült gallyán, épülő házak ormán, füstös falomladékokon. S olyan fürgén forgatták a kis fejüket, olyan sebes ficsergéssel tanácskoztak, hogy a radnótiak mindjárt kitalálták, mi történik itt:

- Országgyűlést tartanak a radnóti fecskék.

Azt tartottak azok csakugyan. Visszahozta szegényeket a szívük Radnótra. Megéreztek, hogy csak itt vannak ők igazán itthon, azon a földön, amelyen születtek.

- Dévilik, dévilik, ugye, hogy jó lesz itt? - ezt kérdezték az öregek.

- Itt, itt, itt, jó lesz itt! - felelték vissza a fiatalok.

Azzal hirtelen fölrebbent az egész sereg, mint mikor az őszi faleveleket felsodorja a forgósél a magasba.

- Elmennek, elmennek! - ijedeztek a radnótiak.

Dehogy mentek pedig, dehogy! Szépen szálltak párosával. Csak azt keresték a magasból, hol lesz legjobb fészket rakni.

- Csicseri, ficseri, ide ni, ide ni! - röpködtek körül az üres udvarok nekilombosodott fáit.

Mire a nap fölszárította a harmatot, akkorra már ment a munka nagyban. Gyúrták a sarat, szórták a szalmát, villa formájú ágakba rakták a gömbölyű fecskeházakat. Egyik rakta a falat, másik hordta a nekivalót.

- Csicseri, szalma ké-é-é-ék!

- Ficseri, van elé-é-é-ég!

- Add erréb, csicseri!

- Hozom már, ficseri!

Alkonyatra már a maguk házában laktak a radnóti fecskék. Mégpedig fák ágára rakott házban. Pedig a fecskének nem szokása fára fészkelni. Ezt csak a radnóti fecskék eszeltek ki, hogy el ne kelljen nekik szakadni a szülőfalutól.

Boldogan foházkodtak a hunyó nap sugaraiban, és vidám csicssergéssel kívántak jó éjszakát a radnótiaknak. Azok se kívánczokt már el a falujukból, jaj, dehogy kívánczokt! Visszajöttek az Isten madárcái, visszajött velük a szerencse, az áldás, a jókedv, az öröm.

Az épülő házak körül nevetve sürgölődtek az emberek, boldogan nézték, hogy magasodnak a falak, s muzsikaszónál szívesebben hallgatták, milyen vígan csattog az ácsszekerce:

- Ne féljete, emberek, falu lesz Radnótból megint. Példát mutatnak az ég madarai!

Az ég madarai már akkor álomra készülődtek. Egyre halkuló csicssergésüket illatos szellő hordta szét a Balog völgyében:

Adjon isten, fityfiritty,
szép jó éjszakát,
virrassza ránk, fityfiritty,
rózsás hajnalát.

Móra Ferenc: A hatrongyosi kakasok c. kötetből